

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ζητήματα επιδόσεων δικαστικών αποφάσεων στην αλλοδαπή

(Σκέψεις εξ'αφορμής των ΑΠ 220/2006¹ και 266/2004²)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΟΥ

Ειδικού επιστήμονα Νομικής Σχολής Δ.Π.Θ. – Δικηγόρου

Επίδοση δικαστικών και διαιτητικών αποφάσεων σε παραλήπτη διάδικο στην αλλοδαπή. Χρόνος έναρξης των προθεσμιών άσκησης ένδικων μέσων και αγωγής ακύρωσης διαιτητικής απόφασης. Ισχύς πραγματικής και πλάσματικής επίδοσης. Επισκόπηση διατάξεων ΚΠολΔ, ΣυμΧαγ, Κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000 και διμερών συμβάσεων. Απόψεις της θεωρίας και της νομολογίας. Διάσταση της νομολογίας του ΑΠ στο πλαίσιο των ΣυμΧαγ και διμερών συμβάσεων ως προς τον χρόνο έναρξης των ανωτέρω προθεσμιών. Ανάγκη ομοιόμορφης νομολογιακής θέσης σύμφωνα με την αρχή της ισοτιμίας.

I. Εισαγωγή

Η αύξηση των διεθνών συναλλαγών έχει προκαλέσει την ταυτόχρονη αύξηση και των διεξαγόμενων στην Ελλάδα πολιτικών δικών με διαδίκους που διαμένουν εκτός Ελλάδας. Στο πλαίσιο των δικών αυτών ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα που ανακύπτουν είναι η επίδοση δικαστικών αποφάσεων σε διάδικο της πρωτόδικης ή της κατ' έφεση δίκης που διεξήχθη στην Ελλάδα, ο οποίος κατά το χρόνο της επίδοσης διαμένει στο εξωτερικό.

Ο ακριβής χρόνος συντέλεσης της επίδοσης αυτής είναι κρίσιμος, καθώς βάσει αυτού καθορίζεται ο χρόνος έναρξης της προθεσμίας άσκησης των ένδικων μέσων κατόπιν επίδοσης της δικαστικής απόφασης (503 § 2 και 3, 518 § 1 εδ. β', 545 § 2 και 3, 564 § 2 ΚΠολΔ) αλλοδαπών και άσκησης του ένδικου βοηθήματος της αγωγής ακύρωσης διαιτητικής απόφασης (899 § 2 ΚΠολΔ και 34 § 3 Ν. 2735/1999). Συνεπώς, ο καθορισμός του ακριβούς χρόνου επίδοσης της δικαστικής (ή διαιτητικής) απόφασης είναι ουσιώδης, ώστε στη συνέχεια να είναι δυνατός ο έλεγχος της εμπρόθεσμης άσκησης του ένδικου μέσου ή της αγωγής ακύρωσης κατά το στάδιο εκδίκασής τους από το αρμόδιο δικαστήριο.

II. Οι νομοθετικές ρυθμίσεις

1. Κατά τον ΚΠολΔ

Το εσωτερικό μας δίκαιο δεν προβλέπει ειδική ρύθμιση για την επίδοση των δικαστικών αποφάσεων³.

1. Βλ. ΝοΒ 2006, 1059. Δημοσιευμένη και στο παρόν τεύχος, σ. 61.

2. Βλ. ΝοΒ 2005, 273 = ΕλλΔνη 2005, 141.

3. Προκειμένου για επιδόσεις διαιτητικών αποφάσεων στην αλλοδαπή, με το άρθρ. 3 § 1 Ν. 2735/1999 για την διεθνή εμπορική διαιτησία καθιερώνεται στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας πραγματική επίδοση «κάθε κειμένου», ενώ σύμφωνα με το άρθρο 3 § 2 του ίδιου νόμου, η πρόβλεψη της § 1 δεν εφαρμόζεται στις διαδικασίες ενώπιον δικαστηρίων. Εφόσον η κοινοποίηση της διαιτητικής απόφασης θεωρηθεί ότι λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας (βλ. έτσι Κουσαούλη, Διαιτησία, Εμπνεύσει κατ' άρθρο, 2004, αριθ. 3, σ. 159), τότε η τρίμηνη προθεσμία άσκησης της αγωγής ακύρωσης του άρθρ. 34 § 3 Ν. 2735/1999 αρχίζει από την (πραγματική) παράδοση (κοινοποίησή) της στους διαδίκους και επομένως προκύπτει σαφώς ότι ο χρόνος έναρξης της ως άνω προθεσμίας συμπίπτει με το χρόνο πραγματικής κοινοποίησης της διαιτητικής απόφασης με τους τρόπους που προβλέπονται στο άρθρ. 3 § 1 Ν. 2735/1999. Αντίθετα, η διάταξη του άρθρ. 899 § 2 ΚΠολΔ κάνει λόγο για «κοινοποίηση», η οποία μπορεί να γίνει και με απλή παράδοση αντιγράφου της απόφασης με απόδειξη παραλαβής και δεν είναι απαραίτητο να γίνεται με δικα-

συνεπώς, η επίδοση των δικαστικών αποφάσεων συμπεριλαμβάνεται στην γενική ρύθμιση που επιφυλάσσεται για τις επιδόσεις κάθε είδους εγγράφων, ήτοι στην διάταξη του άρθρου 134 § 1 εδαφ. α' ΚΠολΔ που προβλέπει ότι «αν το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η επίδοση διαμένει ή έχει την έδρα του στο εξωτερικό, η επίδοση γίνεται στον Εισαγγελέα του Δικαστηρίου, (...) που εξέδωσε την επιδιόδομη απόφαση και για δίκης στο Ειρηνοδικείο, στον Εισαγγελέα του Πρωτοδικείου, στην περιφέρεια του οποίου υπάγεται το Ειρηνοδικείο». Παράλληλα, η διάταξη της § 1 του άρθρου 136 ΚΠολΔ προβλέπει ότι «η επίδοση θεωρείται ότι συγτελέστηκε, προκειμένου για τα πρόσωπα που αναφέρονται στα άρθρα 131 έως 134, μόλις παραδοθεί το έγγραφο στις αρχές ή τα πρόσωπα που ορίζονται εκεί, ανεξάρτητα από το χρόνο της αποστολής και παραλαβής του (...)».

Σύμφωνα με το άρθρο 144 ΚΠολΔ οι κατά τις διατάξεις των άρθρων 503 § 2 και 3, 518 § 1 εδ. β', 545 § 2 και 3, 564 § 2 ΚΠολΔ προβλεπόμενες αντίστοιχες προθεσμίες για την άσκηση του ένδικου μέσου από πρόσωπο που διαμένει στο εξωτερικό σε γνωστή διεύθυνση υπολογίζεται από την επίδοση, κατά το άρθρο 136 § 1 ΚΠολΔ σε συνδυασμό με το άρθρο 134 § 1 ΚΠολΔ, στον πιο πάνω Εισαγγελέα ανεξάρτητα από την διαβίβαση και την λήψη του εγγράφου από τον παραλήπτη⁴.

Συνεπώς, ο ΚΠολΔ καθιερώνει σύστημα πλάσματικής επίδοσης που προστατεύει προεχόντως το δικαίωμα δικαστικής προστασίας του ημεδαπού συνήθως διαδίκου με επιμέλεια του οποίου διενεργήθηκε η επίδοση και επομένως ανήκει στις έννομες τάξεις που συγγενεύουν με το γαλλικό σύστημα⁵.

στικό επιμελητή (βλ. Εφαθ 7444/1998 Αρμ 1999, 1117). Η απλοποίηση της κοινοποίησης της διαιτητικής απόφασης είναι δυνατή και, επομένως, εφόσον ακολουθηθεί η διαδικασία επίδοσης μέσω Εισαγγελέα σε διάδικο στην αλλοδαπή, τυπικά δεν προκύπτει ρητώς από τις διατάξεις περί διαιτησίας του ΚΠολΔ απόκλιση από την πλάσματική επίδοση που καθιερώνεται από τις 134 § 1 και 136 § 1 ΚΠολΔ. Ωστόσο, και για τις μεμονωμένες εκείνες περιπτώσεις διαιτησιών του ΚΠολΔ που θα ηκολούθησε η επίδοση της διαιτητικής απόφασης μέσω Εισαγγελέα, σκόπιμη είναι η αναλογική εφαρμογή του άρθρου 3 Ν. 2735/1999. Με την λύση αυτή επέρχεται ομοιόμορφη ρύθμιση στον χώρο του δικαίου της διαιτησίας ως προς το χρόνο έναρξης της προθεσμίας άσκησης της αγωγής ακύρωσης, αφού στην πραγματικότητα ουσιώδης διάκριση μεταξύ των διαιτησιών του ΚΠολΔ και του Ν. 2735/1999 δεν δικαιολογείται.

4. Βλ. ΑΠ 1126/1975 ΝοΒ 1976, 413-414· ΑΠ 1398/1986 ΕλλΔνη 1987, 1029. Επισκόπηση του σχετικού συστήματος διατάξεων του ΚΠολΔ περί επιδόσεων βλ. σε Γέσιου-Φαίτη, Η επίδοση δικαγράφων στην αλλοδαπή, 1989, σ. 31 επ. Τα ίδια γίνονται δεκτά mutatis mutandis και για τις ειδικές προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων των άρθρων 605, 652 § 1 και 2, 681 Δ § 5, 734 § 3 εδ. 1 ΚΠολΔ.

5. Βλ. Γέσιου-Φαίτη, ό.π., σ. 20 και 33.

2. Κατά την Σύμβαση της Χάγης (Ν. 1334/1983)

Η διεθνής Σύμβαση της Χάγης της 15.11.1965 («ΣυμΧαγ») για την επίδοση και κοινοποίηση, στο εξωτερικό, δικαστικών και εξωδικών πράξεων που αφορούν αστικές ή εμπορικές υποθέσεις⁶, δεν περιέχει διάταξη που να ρυθμίζει τον χρόνο έναρξης των ανωτέρω προθεσμιών. Προβλέπει, ωστόσο, στο άρθρο 15 αυτής τον τρόπο επίδοσης «*πράξης δίκης ή ισοδύναμης πράξης*». Σύμφωνα με την διάταξη αυτή το δικαστήριο υποχρεούται να αναστείλει την πρόοδο της διαδικασίας μέχρι να διαπιστωθεί ότι το δικόγραφο επιδόθηκε πράγματι κατά τον τύπο του κράτους επιδόσεως ή ότι το έγγραφο εχειρίστηκε στον προς όν η επίδοση διάδικο ή στην οικία του με μία από τις διαδικασίες επιδόσεως της ΣυμΧαγ. Απαιτείται δε το έγγραφο να επιδόθηκε έγκαιρα, ώστε, εφόσον ο προς όν η επίδοση είναι εναγόμενος, να μπορούσε αυτός να προσέλθει έγκαιρα στη δίκη και να αμυνθεί. Ωστόσο, παρέχεται η δυνατότητα στο συμβαλλόμενο κράτη τα δικαστήριά τους να εκδίδουν αποφάσεις ακόμα και αν δεν έχει ληφθεί καμία βεβαίωση για την επίδοση ή την κοινοποίηση ή την παράδοση του εγγράφου, εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις: (α) Η πράξη διαβιβάστηκε σύμφωνα με έναν από τους τρόπους που προβλέπονται στη ΣυμΧαγ (β) Από την ημερομηνία αποστολής της πράξης έχει παρέλθει προθεσμία, που δεν θα είναι μικρότερη από έξι μήνες και που ο δικαστής εκτιμά σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση (γ) Παρόλτες τις επίμονες ενέργειες από τις αρμόδιες αρχές του κράτους παραλήβης δεν μπόρεσε να ληφθεί καμία βεβαίωση⁷. Αν η υπόθεση εκδικάζεται χωρίς την προσκομιδή της βεβαίωσης περί πραγματικής επιδόσεως του εγγράφου στον προς όν η επίδοση, ο τελευταίος μπορεί να ασκήσει το ιδιαίτερο ένδικο βοήθημα της επαναφοράς των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση (άρθρ. 16 ΣυμΧαγ).

Από την διατύπωση της διάταξης του άρθρου 15 ΣυμΧαγ δεν διευκρινίζεται το περιεχόμενο της έννοιας «*πράξης δίκης ή ισοδύναμης πράξης*» και επομένως δεν διευκρινίσθηκε πρωτογενώς αν σε αυτή εμπίπτει η δικαστική απόφαση.

Κατά μία (μη κρατήσασα) νομολογιακή άποψη⁸ πράξη δίκης ή ισοδύναμη πράξη αποτελεί και η δικαστική απόφαση και διάκριση μεταξύ εισαγωγικών δίκης δικογράφων και λοιπών (π.χ. δικαστικών αποφάσεων) δεν δικαιολογείται. Συνεπώς, συνεχίζει η άποψη αυτή, μετά την κύρωση της ΣυμΧαγ από την Ελλάδα και από την ως άνω θέση σε ισχύ αυτής έπαισε να ισχύει, ως προς τις χώρες που την επικύρωσαν, η διάταξη του άρθρου 136 § 1 ΚΠολΔ, κατά το μέρος της που ορίζει ότι η επίδοση προς πρόσωπο που έχουν γνωστή διαμονή στην αλλοδαπή θεωρείται ότι συνετελέσθηκε με την παράδοση του επιδοτού εγγράφου στον αρμόδιο εισαγγελέα. Η έννοια της πραγματικής επίδοσης προκύπτει από το προοίμιο της ΣυμΧαγ, όπου μνημονεύεται ότι ο σκοπός της είναι να δημιουργηθούν τα κατάλληλα μέτρα «*ώστε οι δικαστικές και εξωδικαστικές πράξεις που πρέπει να επιδοθούν στο εξωτερικό να γίνουν γνωστές από τους παραλήπτες τους.*»

Κατά την αντίθετη όμως κρατούσα στην θεωρία⁹ και στη

νομολογία¹⁰ άποψη ως «*πράξη δίκης ή ισοδύναμη πράξη*» θεωρούνται μόνο τα εισαγωγικά δίκης ή άλλα ισοδύναμα δικόγραφα, στα οποία δεν συμπεριλαμβάνεται η δικαστική απόφαση. Επομένως, η επίδοση των δικαστικών αποφάσεων εκφεύγει των ρυθμίσεων των ανωτέρω διατάξεων της ΣυμΧαγ. Επίσης, δεν περιέχεται στην ως άνω σύμβαση άλλη διάταξη, με την οποία να προβλέπεται ως έναρξη προθεσμίας άσκησης ενδίκων μέσων η ημερομηνία πραγματικής επίδοσης στον προς όν η επίδοση διάδικο σε γνωστή διεύθυνση στην αλλοδαπή. Και αυτό διότι και αυτή ακόμα η διάταξη του άρθρου 6 ΣυμΧαγ, που προβλέπει ότι η κεντρική αρχή του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση εκδίδει βεβαίωση (πραγματικής) επίδοσης στον προς όν η επίδοση, δεν καθιερώνει πραγματική επίδοση.

Κατά την ίδια ως άνω κρατούσα άποψη, δυνάμει της διατάξεως του άρθρ. 28 § 1 Σ, η ΣυμΧαγ εκτοπίζει την πλάσματική επίδοση που προβλέπει ο συνδυασμός των άρθρων 134 § 1 και 136 § 1 ΚΠολΔ, αλλά μόνο σε ό,τι αφορά την επίδοση δικογράφων που μνημονεύονται σε αυτήν¹¹. Συνεπώς, δεδομένου ότι με την ΣυμΧαγ δεν προβλέπεται άλλος τρόπος επίδοσης των δικαστικών αποφάσεων, η επίδοση δικαστικής απόφασης σε πρόσωπο που διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στην αλλοδαπή εξακολουθεί και μετά την ως άνω σύμβαση να διέπεται από την διάταξη του άρθρου 136 § 1 ΚΠολΔ, κατά την οποία η επίδοση θεωρείται συνετελεσμένη από τις παραδόσεις της αποφάσεως στον αρμόδιο εισαγγελέα ανεξάρτητα από τον χρόνο της αποστολής και της παραλήβης της από το πρόσωπο για το οποίο προορίζεται¹². Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η ως άνω διάταξη του ΚΠολΔ ισχύει στο μέτρο φυσικά που δεν έχει αντικατασταθεί από άλλες διατάξεις¹³.

3. Κατά τις λοιπές διμερείς συμβάσεις

Παράλληλα με την ΣυμΧαγ η Ελλάδα έχει συνάψει διμερείς διεθνείς συμβάσεις με τρίτα κράτη¹⁴. Οι συμβάσεις αυτές, ως περιέχουσες ιεραρχικά ανώτερους, αυξημένους τυπικής ισχύος κανόνες δικαίου, εκτοπίζουν τις σχετικές διατάξεις του ΚΠολΔ, ενώ συνυπάρχουν με τη ΣυμΧαγ δυνάμει της διάταξης του άρθρου 25 αυτής και βεβαίως κατά το μέτρο που τα συμβαλλόμενα στην ΣυμΧαγ μέρη δεν αποτελούν κράτη μέλη της Ε.Ε.¹⁵

Οι διμερείς συμβάσεις που υπέγραψε η Ελλάδα και ισχύσαν ή συνεχίζουν να ισχύουν δεν περιέχουν διάταξη που να ρυθμίζει τον χρόνο έναρξης των ανωτέρω προθεσμιών. Ελλείψει μιας τέτοιας ρύθμισης, ανέκμυσε λοιπόν το ερώτημα αν οι

10. ΑΠ 266/2004, ό.π.: ΑΠ 227/1999 ΕλλΔνη 1999, 1053· ΑΠ 865/1996 ΕλλΔνη 1997, 586· ΑΠ 1447/1988 ΝοΒ 1990, 810· ΕφΔωδ 234/2005, ΝΟΜΟΣ· ΕφΑθ 5034/2000 ΕλλΔνη 2001, 201· ΕφΑθ 2313/1997 ΕλλΔνη 39, 163· Εφθεσ 1714/1989 Αρμ 1989, 782.

11. Μάλιστα, κατά την ακριβή διατύπωση της νομολογίας, η σύμβαση αυτή δεν καταργεί τις περί επιδόσεως διατάξεις του εσωτερικού δικαίου των συμβαλλόμενων κρατών (επομένως και το άρθρο 136 ΚΠολΔ), αλλά αποκλείει να θεωρηθεί ότι ολοκληρώθηκε η επίδοσή με την απλή παράδοση του επιδοτού εισαγωγικού της δίκης δικογράφου στον εισαγγελέα. Βλ. ΑΠ 827/2003 ΕλλΔνη 2004, 134· ΑΠ 1015/2002 ΕλλΔνη 2003, 1318· ΕφΑθ 4949/2004 ΕλλΔνη 2005, 225.

12. Βλ. *Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Μαργαρίτη)*, ΚΠολΔ Ι (2000), Εισαγ. 495-590, αριθ. 19, σ. 884-885 με παραπομπές στη νομολογία.

13. Βλ. κατωτέρω παρ. 4.

14. Βλ. αυτές σε *Γέσιου-Φαίτση*, ό.π., σ. 34 επ.· *Μπέν/Κλαμαρή*, Διεθνές δικονομικό δίκαιο, 1986, σ. 1-221· *Φραγκίστα/Γέσιου-Φαίτση*, Αι διεθνείς συμβάσεις της Ελλάδος εις το αστικόν δικονομικόν δίκαιον, 1976, 1η-μα· *Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Ορφανίδη)*, ΕρμΚΠολΔ Ι (2000) 136, αρ. 17.

15. Πά την σχέση ΣυμΧαγ και Κανονισμού 1348/2001 βλ. επόμενυ παράγραφο.

6. Η ΣυμΧαγ κυρώθηκε με το πρώτο άρθρο του Ν. 1334/1983 και τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 27 § 2 αυτής, την 18.9.1983, εξηκοστή ημέρα μετά την κατάθεση της εγγράφου επικυρώσεώς της, εκ μέρους της Ελλάδος, στο Υπουργείο Εξωτερικών των Κάτω Χωρών (κατά την από 3-8-1983 ανακοίνωση του ημεδαπού Υπουργείου Εξωτερικών, δημοσιευμένη στο ΦΕΚ Α' 108/17-8-1983). Έκτοτε, έχει αποκτήσει την αυξημένη τυπική ισχύ που ορίζεται στο άρθρο 28 § 1 Σ.

7. Η Ελλάδα με την από 23.11.1989 διακοίνωσή της δήλωσε ότι κάγει χρήση της δυνατότητας αυτής.

8. Βλ. Εφθεσ 3121/1990 Αρμ 1991, 696. Βλ. παρεμφερή άποψη και σε ΕφΑθ 351/1994 ΝοΒ 1996, 658.

9. Βλ. *Γέσιου-Φαίτση*, ό.π., σ. 64· *την ίδια*, Δ 1993, 135.

διατάξεις τους επιβάλλουν διαδικασία πραγματικής επίδοσης των δικογράφων (και των δικαστικών αποφάσεων), που υπερισχύει των κανόνων του ΚΠολΔ περί πλησματικής επίδοσης. Ενώ οι συμβάσεις ρυθμίζουν κατά κανόνα λεπτομερώς τη διαδικασία και τον τύπο απόδοσης της επίδοσης (αναγνωρίζοντας μάλιστα σχεδόν πάντα και ποικιλία εναλλακτικών τρόπων επίδοσης), δεν περιλαμβάνουν ρητή ρύθμιση για το αν η διαδικασία που προβλέπουν τροποποιεί την ρύθμιση του κοινού εσωτερικού δικαίου¹⁶. Το ζήτημα αυτό έχει πρακτική σημασία διότι, αν θεωρηθεί ότι με τις συμβάσεις τροποποιούνται οι διατάξεις του ΚΠολΔ, τότε ισχύει η πραγματική επίδοση στις περιπτώσεις εκείνες που ρυθμίζονται από τις διμερείς διεθνείς συμβάσεις.

Η θέση που έχει διαμορφωθεί¹⁷ στο πλαίσιο εφαρμογής των διμερών συμβάσεων είναι ότι, όταν υπάρχει διεθνής διμερής σύμβαση, απαιτείται πραγματική επίδοση στον παραλήπτη. Σύμφωνα με την ως άνω άποψη, ο σκοπός των διεθνών συμβάσεων είναι η εξασφάλιση της επίδοσης των δικογράφων στην αλληλοδοχή. Τούτο αποδεικνύεται με την ρητή πρόβλεψη στις διμερείς συμβάσεις του τρόπου πιστοποίησης της πραγματικής περιέλευσης του εγγράφου στον παραλήπτη. Την θέση αυτή ακολούθησε εκ νέου ο ΑΠ στην υπ' αριθμ. 220/2006 απόφασή του.

4. Κατά τον Κανονισμό (ΕΚ) 1348/2000 του Συμβουλίου

Από τις 31.5.2001 ισχύει ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου της 29ης Μαΐου 2000 «περί απόδοσης και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις» («ο Κανονισμός»)¹⁸ (βλ. άρθρο 25 αυτού). Ο Κανονισμός ισχύει για απόδοσεις σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις προς χώρες τις Ε.Ε. εκτός της Δανίας.

Ο Κανονισμός υπερέβη τις ρυθμίσεις της Συμχγ και υιοθέτησε πρωτότυπη ρύθμιση με την οποία ως χρόνος επίδοσης ορίζεται καταρχήν η ημερομηνία κοινοποίησης του εγγράφου προς τον παραλήπτη της σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους παραλαβής (άρθρο 9 § 1) ενώ, ταυτόχρονα, όταν κατά το δίκαιο του κράτους προέλευσης η πράξη πρέπει να επιδοθεί εντός τακτής προθεσμίας ενεργείας, τότε γι' αυτόν η ημερομηνία επίδοσης καθορίζεται από το δίκαιο του κράτους προέλευσης (άρθρο 9 § 2). Ο καθορισμός του χρόνου έναρξης των ως άνω προθεσμιών των ένδικων μέσων εμπίπτει στο άρθρο 9 § 1 Κανονισμού 1348/2000. Σύμφωνα λοιπόν με την ρύθμιση αυτή η έναρξη των ως άνω προθεσμιών του ΚΠολΔ αρχίζει από την ημερομηνία που θεωρείται ότι περιήλθε η δικαστική (ή διαιτητική) απόφαση στον παραλήπτη-διόδικο που διαμένει σε γνωστή διεύθυνση στην αλληλοδοχή, σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους παραλαβής. Επομένως, η ολοκλήρωση της επίδοσης δικαστικής απόφασης που διενήργησε διάδικος που διαμένει στην Ελλάδα σε παραλήπτη διάδικο που διαμένει σε άλλο κράτος της Ε.Ε. ρυθμίζεται από το δίκαιο του κράτους αυτού και όχι από το άρθρο 136 ΚΠολΔ. Με τον τρόπο αυτό και εφόσον στο δίκαιο του κράτους παραλαβής προβλέπεται ότι η επίδοση ολοκληρώνεται με την περιέλευση του εγγράφου στον παραλήπτη, προστατεύονται αρκούγτως τα δικαιώματα του παραλήπτη που διαμένει στην αλληλοδοχή¹⁹.

16. Βλ. Γέσιου-Φαλιτή, Η επίδοση δικογράφων στην αλληλοδοχή, 1989, σ. 50.

17. Βλ. σχετική νομολογία σε Γέσιου-Φαλιτή, ό.π., σ. 51 σημ. 53. Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Ορφανίδη), ΕργΚΠολΔ Ι (2000) 136, όρ. 17.

18. ΕΕΕΚ C 160/30.6.2000, σ. 37. Ο Κανονισμός πρόκειται να τροποποιηθεί. Βλ. Πρόταση της Επιτροπής, COM(2005) 305 τελικό, 2005/0126 (COD) της 7.7.2005.

19. Βλ. έτσι και Πρόταση τροποποίησης του Κανονισμού (ΕΚ) 1348/2000, ό.π., σ. 5.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 § 1 του ίδιου αυτού Κανονισμού «για θέματα εμπίπτοντα στο πεδίο εφαρμογής του, ο παρών κανονισμός υπερισχύει των διατάξεων που περιλαμβάνονται σε διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις ή διακανονισμούς που συνάπτονται από τα κράτη μέλη, και κυρίως του άρθρου IV του πρωτοκόλλου της σύμβασης των Βρυξελλών του 1968 και της σύμβασης της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965».

Συνεπώς, μετά τις 31.5.2001 η έναρξη των ως άνω προθεσμιών υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 9 του Κανονισμού (από την ημερομηνία πραγματικής περιέλευσης της δικαστικής απόφασης στον παραλήπτη εντός της Ε.Ε)²⁰. Σε απόδοσεις προς πρόσωπα που διαμένουν σε τρίτα κράτη, μη μέλη της Ε.Ε., συνεχίζει να ισχύει η Συμχγ (εφόσον το κράτος προς το οποίο γίνεται η επίδοση είναι συμβαλλήσιμο μέρος - π.χ. Ηνωμένες Πολιτείες) ή διμερής σύμβαση (π.χ. Αυστραλία) ή οι ρυθμίσεις του ΚΠολΔ (όταν η επίδοση γίνεται προς κράτη τα οποία ούτε συμβαλλήσιμα στην Συμχγ είναι, ούτε διμερής σύμβαση έχουν συνάψει με την Ελλάδα).

III. Η διάσταση στη νομολογία του Αρείου Πάγου

Από την σύντομη παράθεση που προηγήθηκε καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι οι ρυθμίσεις τόσο του Κανονισμού 1348/2000 όσο και του ΚΠολΔ (οι διατάξεις του οποίου δεν τροποποιήθηκαν από την Συμχγ) είναι σαφείς, καθώς η μεν προβλέπει την έναρξη των προθεσμιών των ένδικων μέσων κατά τον χρόνο της πραγματικής επίδοσης της απόφασης, ενώ η δε προβλέπει την έναρξη των ίδιων προθεσμιών από τον χρόνο της πλησματικής επίδοσης. Η απόκλιση αυτή ερείδεται σε διαφορετικές σαφείς νομοθετικές διατάξεις.

Όμως στη περίπτωση αφενός απόδοσεων όπου εφαρμόζονται διμερείς συμβάσεις που είναι ακόμα σε ισχύ και αφετέρου απόδοσεων όπου εφαρμόζεται η Συμχγ παρατηρούνται αποκλίσεις αυτές καταδεικνύουν ακριβώς οι δύο αποφάσεις του Ακυρωτικού που αποτέλεσαν την αφορμή της παρούσας μελέτης.

Έτσι, στην ΑΠ 220/2006 επρόκειτο για την επίδοση πρωτόδικης απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Πειραιώς από την ενάγουσα στον εισαγγελέα Πρωτοδικών Πειραιώς με σκοπό να διαβιβάσει αυτή στον εναγόμενο που κατοικούσε στην Μεμβούρνη Αυστραλίας. Η εν λόγω επίδοση διέπεται από την από 27 Φεβρουαρίου 1936 σύμβαση μεταξύ Ελλάδος και Μεγάλης Βρετανίας «περί διακανονισμού της αμοιβαίας δικαστικής αρωγής επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, περί απόδοσης δικογράφων και εξωδίκων εγγράφων, περί λήψεως αποδεικτικών στοιχείων και περί δικαστικής βοήθειας δι' απόρους και απαλλαγής αυτών από της εγγυοδοσίας διά δικαστικά έξοδα» η οποία κυρώθηκε με τον Α.Ν. 730 της 8/15 Ιουνίου 1937 (ΦΕΚ Α', 227) και στην οποία προσχώρησε η Αυστραλία την 14.12.1938 με ισχύ αυθημερόν (ΦΕΚ Α' 445/1938). Κατά το σκεπτικό της ως άνω απόφασης του ΑΠ «από το συνδυασμό των άρθρων 3(η) και 4(δ) της Σύμβασης σαφώς προκύπτει, ότι με τις διατάξεις αυτές καθιερώνεται η αρχή της πραγματικής περιελεύσεως του επιδοτού εγγράφου στον παραλήπτη, η οποία αποδεικνύεται αν μεν η επίδοση γίνει σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης (μέσω της αρμοδίας αρχής της χώρας εκτελέσεως) με πιστοποιητικό αποδεικνύον τη γενομένη επίδοση, παρεχόμενο από την εκτελούσα την αίτηση προς επίδοση αρχή, αν δε γίνει σύμφωνα με το άρθρο 4 της Σύμβασης με πιστοποιητικό απόδοσης, κατά τα οριζόμενα στη νομοθεσία της χώρας του επιμεληθέντος την επίδοση συμβαλλήσιμου

20. Στη Δανία, η οποία δεν δεσμεύεται απευθείας από τον Κανονισμό 1348/2000 (βλ. αιτιολογική σκέψη αριθμ. 18 του Κανονισμού), οι ρυθμίσεις του Κανονισμού επεκτάθηκαν μετά την σύμβαση που συνήφθη μεταξύ της Ε.Ε. και της Δανίας για τις απόδοσεις δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕΕΚ L 300/17.11.2005, σ. 55 επ.

νου μέρους, οι δικαστικές αρχές της οποίας θα ελέγξουν το ζήτημα της εγκυρότητας της επίδοσης κατά το οικείο εσωτερικό δίκαιο»²¹. Στην υπόθεση αυτή εξ' αφορμής της οποίας εκδόθηκε η ΑΠ 220/2006, ο ενάγων (και αναιρεσείων στη συγκεκριμένη δίκη) επέδωσε στις 13.1.2004 την πρωτόδικη δικαστική απόφαση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Πειραιώς, η οποία παραλήφθηκε από τον εναγόμενο (αναιρεσείβητο στη συγκεκριμένη δίκη) στις 9.3.2004. Ο εναγόμενος άσκησε έφεση κατά της ως άνω πρωτόδικης απόφασης στις 5.5.2004. Με την ανωτέρω απόφαση του το Ακυρωτικό έκρινε την ασκηθείσα στις 5.5.2004 έφεση ως εμπρόθεση, διότι «η επίδοση θεωρήθηκε ότι συντελέστηκε στις 9.3.2004, οπότε από την επομένη ημέρα (άρθρο 144 § 1 ΚΠολΔ) άρχισε η προθεσμία των εξήντα ημερών της έφεσης».

Στην περίπτωση, όμως, της ΑΠ 266/2004, αν και τα πραγματικά περιστατικά που απασχόλησαν το Ακυρωτικό ήταν κατ' ουσίαν ίδια με αυτά που το απασχόλησαν στην ΑΠ 220/2006 (με μόνη διαφορά ότι στην υπόθεση της ΑΠ 266/2004 ο παραλήπτης διάδικος διέμενε στις Ηνωμένες Πολιτείες και επομένως η επίδοση αυτή διενεργήθηκε από την ΣυμΧαγ) το αποτέλεσμα της απόφασης του Ακυρωτικού ήταν εκ διαμέτρου αντίθετο. Ειδικότερα, στην απόφαση 266/2004 ο ΑΠ έκρινε ότι «ο αναιρεσείβητος επέδωσε στις 9.9.1999 στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Ρόδου την εκκαλούμενη ερμηνή της αναιρεσείουσας αλλά μετά πραγματική κλήτευση της εκδοθείσα, με αριθμό 153/1999, απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ρόδου, με σκοπό να αποσταλεί στη διαμένουσα σε γνωστή διεύθυνση στις Η.Π.Α. αναιρεσείουσα για να επέλθουν οι νόμιμες συνέπειες. Η επίδοση θεωρείται ότι συντελέστηκε, στις 9.9.1999, οπότε από την επομένη ημέρα (άρθρο 144 § 1 ΚΠολΔ) άρχισε η προθεσμία των εξήντα ημερών της έφεσης (άρθρα 513 παρ. 1 εδ. β' και 518 παρ. 1 ΚΠολΔ). Η προθεσμία αυτή συμπληρώθηκε στις 8.11.1999 και η έφεση ασκήθηκε στις 3.3.2000».

Ο ΑΠ οδνηγήθηκε στην ως άνω κρίση του αφού δέχθηκε προηγουμένως ότι «Η ανωτέρω διεθνής σύμβαση (ένν. ΣυμΧαγ), που ισχύει και για τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, δεν περιέχει διάταξη βάσει της οποίας ο χρόνος συντελέσεως της επίδοσης δικαστικής απόφασης (...) να μπορεί να θεωρηθεί μετατιθέμενος στην εκτέλεση της περίεπιδοσης απήσεως μέσω της αρμόδιας αλληλοδοπής κεντρικής Αρχής, την πιστοποιημένη (ένν. εκτέλεση) με την προαναφερομένη βεβαίωση» και επομένως η εξήκονθήμερη προθεσμία άσκησης έφεσης, αρχίζει ή συμπληρώνεται χωρίς βεβαίωση της πραγματικής επίδοσης.

Από το σκεπτικό των ανωτέρω δύο αποφάσεων του ΑΠ καταδεικνύεται η πλήρης διάσταση της μίας από την άλλη, η οποία είναι προφανές ότι βασίζεται στην διαφορά της κρατούσας νομολογίας στο πλαίσιο των διμερών συμβάσεων (όπως εν προκειμένω η από 27 Φεβρουαρίου 1936 σύμβαση μεταξύ Ελλάδος και Μεγάλης Βρετανίας στην οποία προσχώρησε και η Αυστραλία) και της αντίστοιχης στο πλαίσιο της ΣυμΧαγ. Έτσι, ενώ τόσο στις διμερείς συμβάσεις²² όσο και στη ΣυμΧαγ²³ υπάρχει διάταξη που προβλέπει τον τύπο αποδείξε-

21. Σχετικά με τις επιδόσεις προς πρόσωπα γνωστής διανομής στην Αυστραλία η ανωτέρω διμερής σύμβαση μεταξύ Ελλάδος και Μεγάλης Βρετανίας, στην οποία προσχώρησε και η Αυστραλία, συνέχισε να ισχύει και μετά την θέση σε ισχύ του Κανονισμού 1348/2000, δεδομένου ότι ο Κανονισμός αυτός δεν κατήργησε τις διμερείς συμβάσεις με κράτη εκτός Ε.Ε. όπως εν προκειμένω με την Αυστραλία. Βλ. Αρθανιτάκη, Πρακτικά ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού 1348/2000 για τις επιδόσεις δικαστικών και εξώδικων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Χρ1Δ 2003, 961 επ., 962. Σημειώνεται ότι η ΣυμΧαγ δεν ισχύει ως προς την Αυστραλία, καθώς η τελευταία δεν έχει προσχωρήσει σε αυτήν (πρβλ. ΑΠ 110/2001 ΕλλΔνη 2001, 1586).

22. Βλ. το άρθρο 3 (η) της από 27 Φεβρουαρίου 1936 σύμβασης μεταξύ Ελλάδος και Μεγάλης Βρετανίας: «Η εκτελούσα την αίτησιν προς επίδοσιν αρχή θέλει παρέχει πιστοποιητικών αποδεικνύον την γενομένην επίδοσιν ή επεξηγούν τους λόγους των ένεκα εκωλύθη

ως (πιστοποίηση) της επίδοσης στο εξωτερικό, μόνο η στο πλαίσιο των διμερών συμβάσεων νομολογία (με πιο πρόσφατο παράδειγμα την ΑΠ 220/2006) δέχεται ότι το πιστοποιητικό παραλήπτης του επιδοτού εγγράφου συνγορεύει υπέρ της καθιέρωσης πραγματικής επίδοσης. Αντίθετα, ερμηνεύοντας τη ΣυμΧαγ το Ακυρωτικό δέχθηκε το ακριβώς αντίθετο (ότι δηλαδή η διάταξη σχετικά με την πιστοποίηση της επίδοσης δεν καταργεί την προβλεπόμενη στον ΚΠολΔ πλυσματική επίδοση).

Το αποτέλεσμα της διαφορετικής νομολογίας του Αρείου Πάγου οδήγησε στο παραδεκτό της έφεσης που άσκησε ο διαμείων στην Αυστραλία παραλήπτης της απόφασης διάδικος και στο απαράδεκτο της έφεσης του διαμείοντος στις ΗΠΑ παραλήπτη διαδίκου.

IV. Ταχεία εκκαθάριση των διαφορών και αρχή της ισότητας

Η ανωτέρω νομολογία φέρνει εκ νέου στην επιφάνεια τα αντιθέμενα συμφέροντα που προστατεύονται με το σύστημα της πλυσματικής και της πραγματικής επίδοσης και την συνακόλουθη κρίσιμη για τα εκατέρωθεν συμφέροντα των διαδίκων διαφορά στον καθορισμό του χρόνου έναρξης των εξεταζόμενων προθεσμιών. Από τη μία, η έναρξη των εδώ εξεταζόμενων προθεσμιών κατά τον χρόνο περιέλευσης της δικαστικής απόφασης στον παραλήπτη διάδικο που διαμένει στην αλλοδαπή προστατεύει τα δικαιώματα του τελευταίου, διότι αυτός δεν κινδυνεύει να απολέσει την προθεσμία άσκησης των ένδικων μέσων. Από την άλλη, όμως, η έναρξη των προθεσμιών αυτών κατά τον χρόνο επίδοσης της δικαστικής απόφασης στον αρμόδιο Εισαγγελέα, επιταχύνει την διαδικασία και οδηγεί ταχύτερα στην τελεσιδικία και στην εκκαθάριση της διαφοράς.

Κατά την στάθμιση των δύο αυτών αντιθέτων θεωρήσεων αξίζει να ληφθούν υπόψη και οι εξής διαπιστώσεις. Πρώτον, ότι ο περιορισμός του δικαιώματος δικαστικής προστασίας του παραλήπτη της δικαστικής απόφασης δεν φτάνει μέχρι του σημείου να θίξει τον πυρήνα του δικαιώματος αυτού, δεδομένου ότι ο διάδικος μπορεί να λάβει γνώση της έκδοσης της οριστικής απόφασης διά του πληρεξουσίου δικηγόρου του²⁴ και να προετοιμάσει έφεση κατ' αυτής ήδη από την ημέρα δημοσίευσής της, αφού από την ημέρα αυτή μέχρι τουλάχιστον την καθυρογραφία και την επίδοση της απόφασης περνάει χρονικό διάστημα επαρκές για την προετοιμασία της έφεσης. Δεύτερον, επειδή η άσκηση ένδικων μέσων στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις δεν προστατεύεται από τις διατάξεις των άρθρων 20 Σ και 6 § 1 ΕΣΔΑ, η αυξημένη προστασία του παραλήπτη διαδίκου σε σχέση με τον επισπεύδοντα την επίδοση δεν δικαιολογείται²⁵.

αυτή, εκθέτον τον γεγονός, τον τρόπον και την ημερομηνία της τοιαύτης επίδοσης ή αποπειραθείσας επιδόσεως, θέλει δε αποστείλει το ως ειρηται πιστοποιητικόν προς τον προξενικόν υπάλληλον τον εξαποστείλαντα την προς επίδοσιν αίτησιν. Το πιστοποιητικόν της επίδοσεως ή της αποπειραθείσας επιδόσεως θα σημειούται επί του ενός των διηρησίων ή θα επισυνάπτεται εις τούτο.»

23. Βλ. άρθρο 6: «Η κεντρική αρχή του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτησιν ή κάθε αρχή που υποδεικνύεται γι' αυτόν το σκοπό, εκδίδει βεβαίωση σύμφωνα με το πρότυπο που επισυνάπτεται σ' αυτή τη Σύμβαση. Η βεβαίωση αναφέρει την εκτέλεση της αίτησιν, προσδιορίζει τον τόπο και τη χρονολογία της εκτέλεσης καθώς και το πρόσωπο στο οποίο διαβίβαστηκε η αίτησιν. Ένδεχομένως, καθορίζει το γεγονός που τυχόν εμπόδιζε την εκτέλεση. Ο αίτών μπορεί να ζητήσει να θεωρηθεί η βεβαίωση που δεν εκδόθηκε από την κεντρική αρχή ή από δικαστική αρχή, από μια από τις αρχές αυτές. Η βεβαίωση απευθύνεται αμέσως στον αιτούντα.»

24. Πρβλ. Ο.Α.Π 29/1992 ΕλλΔνη 1992, 1445.

25. Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Μαργαρίτης), ΚΠολΔ Ι (2000), Εισαγ 495-590, αριθ. 5 με περαιτέρω παραπομπές. Το δεύτερο αυτό επιχείρημα δεν ισχύει για την αγωγή ακυρώσεως διαιτητικής απόφασης, καθώς αυτή ερείβεται στα άρθρα 8 και 20 Σ.

Σε κάθε περίπτωση, η αξιολόγηση των ανωτέρω και η κατάληξη σε μία κοινή λύση δεν φαίνεται προς το παρόν εφικτή. Και αυτό διότι ενώ η διεθνής τάση υπέρ της πραγματικής επίδοσης κερδίζει έδαφος²⁶, από την άλλη η πηλασματική επίδοση συνεχίζει να ισχύει σε διάφορες έννομες τάξεις συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας.

Ωστόσο, ανεξάρτητα από τις (δικαιοπολιτικές εν πολλοίς) αξιολογήσεις των θετικών και των αρνητικών συνεπειών της πραγματικής και της πηλασματικής επίδοσης στην έννομη σφαίρα των διαδικιών στην πολιτική δίκη, στη φάση αυτή, που παρατηρείται παράλληλη εφαρμογή των δύο συστημάτων, πρωταρχική σημασία έχει η ομοιομορφία της νομοθεσίας στις περιπτώσεις όπου κρίνονται επιδόσεις προς πρόσωπα που διαμένουν σε αλλοδαπά κράτη εκτός Ε.Ε. όπου ισχύουν είτε η ΣυμΧαγ είτε διεθνείς διμερείς συμβάσεις. Η πιο πάνω διάσταση της νομοθεσίας του ΑΠ και η κατ' αποτέλεσμα διαφορετική αντιμετώπιση κατ' ουσίαν όμοιων υποθέσεων ερείδεται σε διαφορετική ερμηνεία των διεθνών συμβατικών κειμένων και όχι σε διαφορετική ρύθμιση του νόμου²⁷. Έτσι, δεδομένου ότι τα συμφέροντα ενός παραλήπτη διαδικίου που διαμένει σε συμβαλλόμενο στην ΣυμΧαγ κράτος, δεν διαφέρουν από τα συμφέροντα ενός παραλήπτη διαδικίου που διαμένει σε κράτος όπου εφαρμόζεται διμερής σύμβαση και δεδομένου ότι οι διατάξεις περί του τύπου απόδειξης (πιστοποίησης) επίδοσης είναι ουσιαστικά ίδιες σε όλα τα συμβατικά κείμενα, χρήσιμο θα ήταν η ερμηνεία της ΣυμΧαγ και των διμερών συμβάσεων που έχει συνάψει η Ελλάδα με τρίτες χώρες να συγκλίνει σε μία ομοιόμορφη εκδοχή: Έιτε ότι ισχύει η πραγματική επίδοση των δικαστικών (και διαιτητικών) αποφάσεων για τους λόγους που αναφέρει η ΑΠ 266/2004 είτε ότι ισχύει η πηλασματική επίδοσή τους για τους λόγους που αναφέρει η ΑΠ 220/2006. Η

λύση αυτή συνάδει με την αρχή της ισότητας όμοιων περιπτώσεων, καθώς οι σχετικές διατάξεις του ΚΠολΔ που προβλέπουν τις γνήσιες προθεσμίες άσκησης ένδικων μέσων δεν περιλαμβάνουν διακρίσεις μεταξύ των διαδικιών που διαμένουν στην αλλοδαπή ανάλογα με τα κράτη στα οποία διαμένουν.

Υ. Συμπεράσματα

Η ρύθμιση του χρόνου έναρξης της γνήσιας προθεσμίας για την άσκηση ένδικων μέσων από πρόσωπα διαμένοντα στην αλλοδαπή είναι διαφορετική ανάλογα με το νομοθέτημα ή την διεθνή σύμβαση στην οποία υπάγονται.

Εκτός από το άρθρο 9 § 1 Κανονισμού 1348/2000 και τον συνδυασμό των άρθρων 134 § 1 και 136 § 1 ΚΠολΔ που ρυθμίζουν σαφώς (αν και με τρόπο διαφορετικό) τις σε αυτά εμπλεκόμενες επιδόσεις, οι επιδόσεις δικαστικών αποφάσεων σε παραλήπτες που διαμένουν σε τρίτα κράτη εκτός Ε.Ε., οι οποίες διέπονται είτε από διμερείς συμβάσεις είτε από την ΣυμΧαγ, αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο, μοιλονόυ κατά την γνώμη μας, τέτοια διαφοροποίηση δεν δικαιολογείται ούτε από τις αντίστοιχες συμβατικές ρυθμίσεις ούτε ενόψει της αρχής της ισότητας.

Συνεπώς, η ενιαία ερμηνεία από τη νομολογία της ΣυμΧαγ και των διμερών συμβάσεων που παραμένουν σε ισχύ θα καθόριζε με συγκεκριμένο και ομοιόμορφο τρόπο τον ακριβή χρόνο έναρξης της γνήσιας προθεσμίας των άρθρων 503 § 2 και 3, 518 § 1 εδ. β', 545 § 2' και 3, 564 § 2, 605, 652 § 1 και 2, 681 Δ § 5, 734 § 3 εδ. 1 καθώς και των άρθρ. 899 § 2 ΚΠολΔ και 34 § 3 Ν. 2735/1999, όταν η επίδοση σε διάδικο διαιτητικής δίκης γίνεται με τον προβλεπόμενο στο άρθρ. 134 ΚΠολΔ τρόπο επίδοσης.

26. Βλ. άρθρα 13-14 του Κανονισμού 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 21.4.2004 για την θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις, ΕΕΕΚ L 143 της 30.4.2004, σ. 15-39. Επίσης, § 18 Προοιμίου και άρθρ. 13-14 Τροποποιημένης πρότασης Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την θέσπιση διαδικασίας έκδοσης ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής, COM (2006) 57 τελικό, Βρυξέλλες 7.2.2006, σ. 8.

27. Κατά τον γράφοντα, από τα ως άνω διεθνή συμβατικά κείμενα (διμερείς συμβάσεις και ΣυμΧαγ) δεν προκύπτει ρητά και με σαφήνεια πραγματική επίδοση, όπως π.χ. περιέχεται το άρθρο 9 § 1 του Κανονισμού 1348/2000.

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Κληρονομικό δικαίωμα επιζώντος συζύγου και αγωγή διαζυγίου. Ανάκληση ιδιόγραφης διαθήκης. Υπολογισμός νόμιμης μοίρας

ΚΑΛΛΙΡΩΣ Δ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ

Αναπλ. Καθηγήτριας του Αστικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Δ.Π.Θράκης – Δικηγόρου

Ο λόγος διαζυγίου της ΑΚ 1822 που οδηγεί σε αποκλεισμό του επιζώντος συζύγου από την κληρονομική διαδοχή πρέπει να μην οφείλεται στην αποκλειστική υπαιτιότητα του ενάγοντος (αποθανόντος), αλλιώς δεν πρόκειται για βάσιμο λόγο διαζυγίου κατά την ΑΚ 1439. Το τεκμήριο ανακλήσεως της διαθήκης της ΑΚ 1765 δεν ισχύει αν η καταστροφή περιορίσθηκε σε ένα από τα ισοδύναμα αντίτυπα, επιτρέπεται όμως η απόδειξη της ανακλητικής προθέσεως του διαθέτη. Εάν κριθεί ότι το κληρονομικό δικαίωμα της συζύγου αποκλείεται κατά την ΑΚ 1822, η σύζυγος χάνει την ιδιότητα του in abstracto νόμιμου μεριδούχου και για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας των λοιπών μεριδούχων η περίπτωση αυτή είναι παρόμοια με την προαποβίωση μεριδούχου.